

İKT-dən yararlanma
Məktəblərimiz də İKT-nin imkanlarından istifadə edilməyə başlayıb. 1990-2000-ci illərdə kompyuter dərsi keçərkən şagirdlərə kompyuter sadəcə, göstərilirdisə, indi hər şagirdin qarşısında bir kompyuter olur. Amma təəssüf ki, bu fürsətdən hələ ki, bütün orta məktəblərdə, xüsusən ucqar kəndlərdəki məktəblərdə oxuyan şagirdlər yararlanma bilmir.

Şagirdlər 1980-90-cı illərdə olduğu kimi, adi lövhələrdə deyil, "ağıllı"-interaktiv lövhələrdə yazı yazmağa, "ağıllı" lövhənin qarşısına çıxıb dərs danışmağa başlayıblar. Müəllimlər də dərsi bu lövhələrdə başa salırlar. Amma yenə təəssüflə qeyd edək ki, bu löv-

Zirvədəki müəllimin aqibəti

Ən təəssüfədir dəyişiklik son 20 ildə müəllimə münasibətin dəyişilərkən "bazar iqtisadiyyatı" səviyyəsinə düşməsidir. Əgər 20 il əvvəl müəllimə hörmətlə yanaşır, bədi dildə desək, onun yemək yeyib su içdiyini təsəvvür edə bilmirdikse, indi şagirdin, tələbənin müəllimlə watsapda, facebookda danışmaq, yazışmaq, hətta onun hansı restoranda necə yemək yeyib, hansı içkini içdiyini bilmək imkanı var. Amma bunlar heç də pis hal sayılmır. Əslində bu, şagirdlərin, tələbələrin və müəllimlərin İKT-dən yararlanması deməkdir. Pis hal odur ki, müəllimin də onlar kimi yemək yeyib su içdiyini bilən şagirdlər Sovet dövründə göylərə ucaldığımız müəllimi "göydə" saxlaya bilmir, yaxud da müəllimlər 20 il əvvəl olduğu kimi, zirvədə qala bilmirlər.

Yoxa çıxan kişi müəllimlər

Orta məktəblərdə kişi müəllimlərimizin sayı azalıb. Mütəxəssislər məktəb yaşlı oğlan uşaqlarının evdə daha çox anaları, məktəbdə isə müəllimlərini görməsinin təhlükəli olduğunu deyirlər. Yalnız son illərdə bu sahədə bir balaca müsbət dəyişiklik yaşanmağa başlayıb.

7-dən 6-ya endirilən yaş

Əgər əvvəllər uşaqlar dərse 7 yaşından gedirdilərsə, indi bu yaş həddi 6-ya endirilib. Üstəlik, orta məktəbə gədən şagirdlər hazırlıq sinfində oxumayıblarsa, 1-ci sinfə imtahanla götürürlər.

Digər dəyişiklik isə odur ki, əvvəllər orta məktəb şagirdlərinin biliyi il ərzində 4 dəfə yoxlanılıb qiymətləndirilirdisə, indi bu proses ildə 2 dəfəyə düşüb. Yəni bizim ildə 4 rüb keçirdiyimiz həyəcanı, indiki şagirdlər cəmi 2 dəfə keçirirlər.

Vahid forma

Sovet dövründə qış mövsümündə orta məktəblərdə qızlar qəhvəyi rəngdə don, üzərindən ağ önlük taxırdılarsa, yayda ağ köynək, qara əmək geyinirdilər. Oğlanlar isə göy şalvar, ağ köynəkdə dərse gedirdilər. Müstəqillik qazanandan sonra yavaş-yavaş bu ənənə itdi. Amma 2007-ci ildən yenidən ümumtəhsil məktəblərində şagirdlər üçün vahid forma tətbiq edildi.

İmtahanla işə götürülən müəllimlər

Müəllimlərin işə qəbulu nazirlik tərəfindən mərkəzləşmiş qaydada imtahanla həyata keçirilir. Artıq savadı olan müəllim çox rahatlıqla orta məktəblərdə ehtiyac duyulan müəllim vakansiyasını tuta bilər. Bunun üçün imtahanda lazımı balı toplamaları kifayətdir.

Ötən ildən etibarən bəzi ali və orta məktəblərdə işə yeni başlayan müəllimlər "Müəllim andı" içdilər.

Repetitorsuz mümkün deyil?

Təhsil sistemimizdə son 20 ildə ən çox hiss edilən dəyişikliklərdən biri repetitorluğun artmasıdır. Repetitorluq hətta elə həddə çatıb ki, şagirdlər xüsusi müəllim yanına

20 ildə təhsilimizdə nələr dəyişib?

Dəyişən təkcə dərslər və proqramlar deyil

Dahilər təhsili millətin gələcəyi sayır. Biz də millətin gələcəyi olan təhsilimizdə - təhsil sistemimizdə son 20 ildə gözəçaracaq dəyişiklikləri öyrənmək üçün tarixə bir balaca ekskursiya etdik.

15 illik nazir postu dəyişdi

1998-ci ildən 2013-cü ilin əvvəlinə qədər - düz 15 il təhsil naziri kimi fəaliyyət göstərən Misir Mərdanov öz postunu 19 aprel 2013-cü ildən Mikayıl Cabbarova ötürdü.

Sürüşdürülən Bilik günü

On illər boyu sentyabrın 1-ni Bilik günü kimi qeyd etdiyimiz halda, 2004-cü ildən bu tarix dəyişdi. Bir sözlə, Bilik günümüz 15 gün sonraya sürüşdürüldü. Artıq 11 ildir, Azərbaycanda dərs ili sentyabrın 1-də deyil, 15-də başlayır.

Dəyişdirilən dərslər, proqramlar

20 il ərzində orta məktəb təhsil sistemində ən çox dəyişdirilən, üzərində "sınaq" aparılan sahə dərslər və proqramlardır. 20 il ərzində dərslərimiz və dərs proqramları təxminən iki əl barmaqlarının sayı qədər, bəlkə də bundan da çox dəyişikliyə məruz qalıb.

Dəyişdirilən proqramların, dərslərin sayəsində indi ali təhsilli valideynlər belə, orta məktəblərdə oxuyan övladlarının məsələ-misalını etməkdə çətinlik çəkir.

Pulsuz dərslər

2003-cü ildən etibarən orta məktəb şagirdlərinə bütün dərslər pulsuz verilməyə başladı. Bu da maddi imkanı aşağı olan valideynlərin çiyinlərindəki yükü xeyli azaltmış oldu.

Artan təhsil ocaqları

Son 20 ildə özəl ali məktəblərin, özəl liseylərin və uşaq bağçalarının sayı çoxalmağa başladı. Bəzi mütəxəssislər bunun yaxşı hal olmadığını desə də, əslində, bu, insanların seçim imkanlarının artması deməkdir. Tədrisin tam olaraq ingilis dilində aparıldığı ali məktəblərin, liseylərin açılmasını da təhsilimizin qazancı sayıb bilərik.

Kurrikulum təlim metodu

Ən maraqlı və şagirdləri dərse yatmağa qoymayan, əksinə onların düşüncəsini, fikirləşmə, söz demək, fərziyyə irəli sürmək qabiliyyətlərini inkişaf etdirən dəyişiklik isə orta məktəblərin müəyyən siniflərində kurrikulum təlim metodunun tətbiqidir. Qeyd edək ki, növbəti illərdə kurrikulumun bütün siniflərdə tətbiq ediləcəyi planlaşdırılır.

Ali məktəblərdəki dəyişikliyə gəlincə, universitetlərin bir çoxunda Boloniya sistemi tətbiq olunub. Amma etiraf edək ki, bəzi ali təhsil ocaqlarının sözügedən sistemə qoşulması yalnız sözdədir.

hələrin varlığından xəbərsiz məktəblər və şagirdlər də yox deyil.

Ötən tədris ilindən etibarən Azərbaycanda orta məktəb şagirdləri üçün yeni elektron dərslərin hazırlanmasına start verilib. Məsələn, 6 və 7-ci siniflər üçün "Biologiya" fəni üzrə elektron dərslik hazırlanıb. Bu vəsaitdə yeni videolar yerləşdirilib. Bu videolar hamısı dərs formatında komplektləşdirilib. Burada şagirdlər də yalnız adlarını bildikləri heyvan və bitkiləri tam canlı şəkildə görə bilirlər. Gələcəkdə bütün fənlər üzrə elektron dərslərin hazırlanması planlaşdırılır.

Rus dili lazımdır, amma ingilis dili vacibdir

Əgər əvvəllər karyera qurmaq, cəmiyyət içinə çıxmaq üçün rus dilini bilmək vacib idisə, Sovetlər sistemi dağılandıqdan sonra bu dil yavaş-yavaş aktuallığını itirməyə başladı. Düzdür, indi də rus dilini bilmək üstünlükdür, amma ingilis dilini bilmək daha vacibdir. Bunu nəzərə alaraq, 10 ilə yaxındır ingilis dilinin ibtidai siniflərdə tədris olunmasına göstəriş verilib.

Qeyd edək ki, əvvəllər ingilis dili 5-ci sinifdən tədris olunurdu.

"Əti də mənim, sümüyü də"

Son 20 ildə ən nəzərəçarpan dəyişikliklərdən biri şagirdlərə fiziki cəzanın verilməsinə yanaşmadadır. Əgər əvvəllər valideynlər uşağı məktəbə qoyanda, müəllimə "əti sənin, sümüyü mənim" deyirdilərsə, indi uşaqların məktəbə "əti də mənim, sümüyü də mənim" prinsipi ilə aparırlar. Elə buna görə şagirdlərə bir çırtma dəyməmiş bu barədə nəinki şagirdin valideynləri, hətta "youtube", sosial şəbəkələr vasitəsilə Azərbaycan, dünya xəbər tutur, müəllimi qınayırlar. Bu qınaq Təhsil Nazirliyi, ya da məhkəmə tərəfindən müəllimin cəzalandırılması ilə sona çatır.

Lalə MUSAQIZI

getmədən ali təhsil ocaqlarına qəbulun mümkün olmadığını düşünürlər. Bunun xoşagəlməyən tərəfi odur ki, bəzi orta məktəblər ancaq attestat vermək üçün quruma çevrilmiş təhlükəsi ilə üz-üzə qalır.

Xaricdə təhsil

Cəmiyyətimizi ən çox irəli aparacaq dəyişikliklərdən bir də gənclərimizin dövlət hesabına xaricdə təhsil almalarıdır. Əgər 8 il əvvəl xaricdə təhsil almaq istəyən gənclər öz hesablarına, yaxud təqaüd proqramları ilə təhsillərini xaricdə davam etdirə bilərdilərsə, 2007-ci ildən etibarən dövlət hesabına da bu istəklərini reallaşdırı bilərlər. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı"na əsasən xaricdə indiyə qədər 3558 gənc təhsil alıb.